

Motion till riksdagen 2024/25:3294

av **Ulrika Heie m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2024/25:35 Riksrevisionens rapport om bildandet av Svevia och Infranord

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens styrning av Svevia och Infranord är otillräcklig och inte når upp till riksdagens uppsatta mål och att regeringen därför bör vidta adekvata åtgärder omedelbart för att kunna uppnå målen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ägarformen för de båda bolagen samt ett eventuellt behov av försäljning av Svevia i första hand men även Infranord och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Centerpartiet står bakom bolagiseringen av Svevia och Infranord, ett beslut som togs under alliansregeringen 2009 och genomfördes några år senare. Det var en viktig reform med syftet att effektivisera underhållet och att skapa konkurrens på marknaden för underhåll av järnväg och vägar. Därför är det välkommet att Riksrevisionen så här tio år efter bolagiseringens genomförande gör en utvärdering av riksdagens intentioner med bolagisering och om de uppfyllts. Riksrevisionen pekar ut några förbättringsområden som skulle kunna utvecklas. Bland dessa finns en punkt om att regeringens styrning av Svevia och Infranord inte säkerställer riksdagens intentioner med bolagisering. Här nämns riksdagens intention om ökad produktivitet som en punkt och detta är något som regeringen inte har följt upp tillräckligt. Detta görs delvis genom att sätta ekonomiska mål för respektive bolag, där Sveys mål sattes upp i samband med bildandet av bolaget, medan Infranords mål sattes först 1,5 år efter bildandet och inte har reviderats sedan dess, trots att bolagets ledning efterfrågat justering de senaste åren. Varken Svevia eller Infranord har nått upp till sina ekonomiska mål under stora delar av sina verksamhetsår, även om

Svevia lyckats bättre än Infranord. Utöver uppföljning av de ekonomiska målen i verksamhetsberättelsen har regeringen inte genomfört några systematiska uppföljningar, vilket pekas ut som en av anledningarna till att bolagen inte nått sina mål. Riksrevisionen bedömer att regeringen inte använt sitt styrverktyg ägardialog på ett effektivt sätt för att kunna göra uppföljning och utvärdering av målen

I regeringens skrivelse om rapporten ställer den inte sig bakom Riksrevisionens slutsats som är att regeringens styrning av Svevia och Infranord inte uppfyller riksdagens intentioner med bolagiseringen. Regeringen menar att uppföljning har skett genom ägardialog mellan företrädare för ägaren, styrelsens ordförande och bolagets direktör. Enligt regeringen har modellen tillämpats i flera år men inte alltid dokumenterats på ett tydligt sätt. Centerpartiet menar att uppföljningen av den förbättrade produktiviteten är något som går utöver den vanliga ägardialogen. En separat produktivitetsuppföljning hade kunnat dokumenteras på ett sätt som den vanliga ägardialogen inte alltid är lämpad för. På så vis hade det varit möjligt för riksdagen att följa upp om riksdagens mål uppfyllts av regeringen. Riksrevisionen bedömer att konkurrensneutraliteten inte har förändrats över tid sett till den granskade perioden och det förekommer betydande skillnader i anbudspris mellan vinnande och näst bästa anbud i många upphandlingar. På endast en av fyra delmarknader (Investering järnväg) förefaller konkurrensen ha blivit bättre sedan bolagiseringen. En anledning till detta menar Riksrevisionen kan vara att anbudsgivare kan få ett kunskapsövertag när nya offentliga upphandlingar görs.

Om riksdagens intentioner ska nås, att skapa större konkurrens på marknaden för järnvägs- och vägunderhåll, krävs det att regeringen tar sitt ansvar och följer upp hur arbetet i de statliga bolagen går. Annars riskerar reformen om bolagisering att misslyckas om inte regeringen agerar löpande genom att sätta adekvata ekonomiska mål och ha en tydlig ägardialog för båda verksamheterna.

Därför ser Centerpartiet ett behov av att ta ett övergripande omtag kring bolagiseringen av Svevia och Infranord. För att uppnå konkurrens på riktigt kan det behövas en försäljning av delar av eller hela bolagen. Svevia arbetar med vägunderhåll och vägbyggande, men har även industriverksamhet och ett dotterbolag vid namn Arento som ingår i Svevia-koncernen som hyr ut bygg- och anläggningsfordon runt om i Sverige. All verksamhet är sådan som lika väl skulle kunna utföras av privata bolag och det finns många både små och stora företag som verkar på dessa marknader. Det blir därför direkt konkurrens-hämmande. Att arbeta med uthyrning av anläggningsfordon borde i grunden inte vara något som staten är ansvarig för. Det kan därför finnas ett behov av en bred utredning där man ser över ägarformen för både Svevia och Infranord och behovet av en eventuell försäljning av i första hand Svevia.

Regeringen har i sin infrastrukturproposition för avsikt att göra stora satsningar på underhåll av väg men även till viss del kring järnväg. Detta är välkommet och efterlängtat och Svevia och Infranord spelar en viktig roll i detta arbete för en välfungerande infrastruktur i hela landet. Det är därav av stor vikt att dessa statliga bolag levererar och att regeringen arbetar för att förbättra ägardialogen och nå målen som riksdagen satt. Underhållet på svensk järnväg och väg behöver effektiviseras och det finns många privata bolag som använder nya metoder och tekniker för att kunna snabba på underhållsarbetet. Detta måste främjas.

Målet ska vara att det finns effektivt järnvägs- och vägunderhåll i Sverige som kommer att klara av det ökade trycket när Sverige som land ska försöka bygga bort underhållsskulden. Både Riksrevisionen och regeringen menar att fungerande konkurrens leder till effektivare resursutnyttjande, vilket kommer samhället till del i form av lägre priser och

bättre kvalitet. Det är därför dags för regeringen att agera och fullt ut se över den gamla reformen om bolagisering och vad nästa steg ska bli.

Ulrika Heie (C)

Daniel Bäckström (C)

Anders Karlsson (C)